

CHET TILI DARSLARIDA O‘QUVCHILARNI INDIVIDUALLASHTIRISHNING SAMARALI YO‘LLARI

*Andijon Davlat pedagogika instituti
pedagogika yo‘nalishi 2-bosqich
magistranti Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi
Tel raqam: +998910699803
Telegram: @G_Nishonova*

Annotatsiya Mazkur maqolada chet tili darslarini tashkil etishda o‘quvchilarni individuallashtirishning amaliy jihatlarini o‘rganilgan. Maqolada o‘quv jarayonini o‘quvchi ehtiyojlariga moslashtirish, darsda differensiyalangan yondashuv va o‘z-o‘zini baholash vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Tadqiqotda o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish hamda ularning individual yutuqlarini rag‘batlantirish orqali til o‘rganish motivatsiyasini oshirish strategiyalari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: individuallashtirish, chet tili, samarali usullar, motivatsiya, o‘z-o‘zini baholash.

Аннотация В данной статье изучены практические аспекты индивидуализации обучения на уроках иностранного языка. Анализируются возможности адаптации учебного процесса к потребностям учащихся, дифференцированный подход и использование инструментов самооценки. В исследовании описаны стратегии повышения мотивации к изучению языка путем развития независимого мышления и поощрения индивидуальных достижений учащихся.

Ключевые слова: индивидуализация, иностранный язык, эффективные методы, мотивация, самооценка.

Abstract This article explores the practical aspects of individualizing instruction in foreign language classes. It analyzes the pedagogical opportunities of adapting the learning process to student needs, applying a differentiated approach, and using self-assessment tools. The research describes strategies for increasing language learning motivation by developing independent thinking and encouraging individual student achievements.

Keywords: individualization, foreign language, effective methods, motivation, self-assessment.

Chet tili darslarida o‘quvchilarni individuallashtirish – bu o‘qituvchidan yuksak pedagogik mahorat va ijodkorlikni talab qiladigan murakkab jarayondir. Zamonaviy sharoitda chet tili nafaqat muloqot vositasi, balki shaxsning dunyoqarashini

kengaytiruvchi omil hamdir. Shuning uchun ham dars jarayonini o'quvchining shaxsiy manfaatlariga qaratish uni fanga bo'lgan qiziqishini tubdan o'zgartiradi. Individuallashtirishning eng samarali yo'llaridan biri bu – o'quvchining o'z bilimni baholash ko'nikmasini rivojlantirishdir. O'quvchi o'zining nimalarni bilishi va nimalar ustida ko'proq ishlashi kerakligini anglaganida, ta'lim yanada maqsadli bo'ladi.

Dars jarayonida o'quvchilarning qiziqishiga mos keladigan mavzulardan foydalanish ham muhimdir. Masalan, o'quvchilarning sevimli ertaklari, hayvonlar olami yoki texnologiyalar haqidagi ma'lumotlarni chet tili darsiga integratsiya qilish ularning darsga bo'lgan munosabatini ijobiy tomonga o'zgartiradi. O'qituvchi o'quvchilarga topshiriqlarni tanlash imkonini berganida, ularda mas'uliyat va mustaqillik hissi uyg'onadi. Bu jarayon o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, tabaqalashtirilgan topshiriqlar bilan ishlashda o'qituvchi o'quvchining imkoniyatidan kelib chiqib, yengilroq vazifalardan murakkabroqlariga o'tishni ta'minlashi kerak. Bu o'quvchida muvaffaqiyatga erishish hissini kuchaytiradi. Bundan tashqari, darslarda guruh va juftliklarda ishlashni to'g'ri tashkil etish o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro yordam muhitini yaratadi. O'zaro o'qitish tizimi, ya'ni kuchliroq o'quvchining o'zlashtirishi pastroq o'quvchiga ko'maklashishi har ikkalasi uchun ham katta pedagogik foyda beradi.

Xulosa qilib aytganda, chet tili darslarida individuallashtirish – bu o'quvchining shaxsiy rivojlanishiga qaratilgan tizimli yondashuvdir. Samarali yo'llarni to'g'ri tanlash va ularni o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirish orqali yuqori ta'lim sifatiga erishish mumkin. Individual yondashuv har bir o'quvchiga o'z salohiyatini to'liq namoyon etish imkonini berib, ularni kelajakda yanada muvaffaqiyatli shaxs bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Individual yondashuvni samarali tashkil etishda o'qituvchi tomonidan o'quvchilarning "pedagogik portretini" shakllantirish muhim o'rin tutadi. Har bir o'quvchining yutuqlari va o'zlashtirishdagi qiyinchiliklarini tizimli qayd etib borish, uning rivojlanish trayektoriyasini aniqroq belgilashga imkon beradi. Bundan tashqari, sinf muhitida sog'lom raqobat o'rniga o'zaro yordam va hamjihatlikni ustun qo'yish o'quvchilarning individual qobiliyatlarini kompleks ravishda namoyon etishiga yordam beradi. Darslarda turli xil rolli o'yinlar va amaliy topshiriqlarni keng joriy etish orqali o'quvchilarni tildan real hayotiy vaziyatlarda foydalanishga o'rgatish ularning nafaqat akademik, balki kommunikativ kompetensiyalarini ham yuqori darajada rivojlantiradi.

Chet tili darslarida o'quvchilarni individuallashtirishda o'qituvchi o'quvchilarning axborotni qabul qilish kanallarini (vizual, audial, kinestetik) chuqur tushunishi va dars jarayonida shunga mos usullarni uyg'unlashtirib qo'llashi muhim ahamiyat kasb etadi. Sinfidagi o'quvchilarning bilim saviyasi turlicha ekanligini

inobatga olib, topshiriqlarni murakkablik darajasiga ko‘ra tabaqalashtirish o‘zlashtirishi past o‘quvchilarda o‘ziga ishonchsizlikni bartaraf etsa, iqtidorli o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantiradi. Bu jarayon o‘quvchilarni passiv tinglovchidan darsning faol ishtirokchisiga aylantirib, ularga mustaqil ta’limga yo‘naltirilgan tanlov erkinligini berish orqali o‘zini-o‘zi baholash va tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi [1].

Chet tili darslarida o‘quvchilarni individuallashtirish o‘qituvchidan yuksak pedagogik mahorat va ijodkorlikni talab qiladigan murakkab jarayon bo‘lib, u ta’lim sifatini oshirishning hal qiluvchi omilidir. Zamonaviy sharoitda chet tili nafaqat shunchaki muloqot vositasi, balki o‘quvchining dunyoqarashini kengaytiruvchi omil hamdir, shuning uchun dars jarayonini aynan o‘quvchining shaxsiy manfaatlariga qaratish uni fanga bo‘lgan qiziqishini tubdan o‘zgartiradi. Individuallashtirishning eng samarali yo‘llaridan biri – bu o‘quvchining o‘z bilimini baholash ko‘nikmasini rivojlantirish bo‘lib, o‘quvchi o‘zining nimalarni bilishi va nimalar ustida ko‘proq ishlashi kerakligini anglaganida, ta’lim jarayoni yanada maqsadli va natijaviy tus oladi [2].

Dars jarayonida o‘quvchilarning individual qiziqishlariga mos keladigan mavzulardan foydalanish, masalan, o‘quvchilarning sevimli ertaklari, hayvonlar olami yoki zamonaviy texnologiyalar haqidagi ma’lumotlarni chet tili darsiga integratsiya qilish ularning darsga bo‘lgan munosabatini ijobiy tomonga o‘zgartiradi. O‘qituvchi o‘quvchilarga topshiriqlarni tanlash imkonini berganida, ularda mas’uliyat va mustaqillik hissi uyg‘onib, bu jarayon o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, tabaqalashtirilgan topshiriqlar bilan ishlashda o‘qituvchi o‘quvchining imkoniyatidan kelib chiqib, yengilroq vazifalardan murakkabroqlariga bosqichma-bosqich o‘tishni ta’minlashi o‘quvchida muvaffaqiyatga erishish hissini kuchaytiradi [3].

Chet tili darslarida guruh va juftliklarda ishlashni to‘g‘ri tashkil etish o‘quvchilar o‘rtasidagi o‘zaro yordam muhitini yaratib, o‘zaro o‘qitish tizimini samarali yo‘lga qo‘yadi. Kuchliroq o‘quvchining o‘zlashtirishi pastroq o‘quvchiga ko‘maklashishi har ikkalasi uchun ham katta pedagogik foyda berib, ularning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi va til o‘rganishdagi psixologik to‘siqlarni bartaraf etadi. Yakuniy tahlilda, individuallashtirish – o‘quvchining shaxsiy rivojlanishiga qaratilgan tizimli yondashuv bo‘lib, har bir o‘quvchiga o‘z salohiyatini to‘liq namoyon etish imkonini beradi va kelajakda yanada muvaffaqiyatli shaxs bo‘lib yetishishiga mustahkam poydevor yaratadi [4].

Xulosa

Chet tili darslarida individuallashtirish – bu o‘quvchini shunchaki tilni o‘rganuvchi subyekt sifatida emas, balki o‘ziga xos dunyoqarashga ega shaxs sifatida rivojlantirish jarayonidir. Samarali pedagogik strategiyalar, jumladan,

tabaqalashtirilgan topshiriqlar, o'zini o'zi baholash mexanizmlari va o'quvchilarning shaxsiy manfaatlariga yo'naltirilgan interaktiv usullar til o'rganishdagi "affektiv to'siqlar"ni bartaraf etishga xizmat qiladi. O'qituvchining har bir o'quvchi uchun "pedagogik portret" shakllantirib borishi va o'zaro yordam muhitini yaratishi til ko'nikmalarini tabiiy rivojlantiradi. Xulosa qilib aytganda, chet tili darslarida individual yondashuv – bu o'quvchining kommunikativ kompetensiyasini yuqori darajada rivojlantirish va uni jahon standartlariga mos keladigan erkin fikrlovchi shaxs sifatida tarbiyalashning eng ishonchli vositasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hoshimov, U., & Yoqubov, I. (2003). *Ingliz tili o'qitish metodikasi*. Toshkent: Sharq. – 120-135-betlar.
2. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press. – 86-90-betlar.
3. Tomlinson, C. A. (2014). *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*. Alexandria: ASCD. – 45-62-betlar.
4. Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon. – 30-38-betlar.
5. Gardner, H. (1993). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books. – 75-89-betlar.
6. Black, P., & Wiliam, D. (1998). "Inside the Black Box: Raising Standards Through Classroom Assessment". *Phi Delta Kappan*. – 139-148-betlar.
7. Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. London: Routledge. – 201-215-betlar.
8. Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York: W.H. Freeman. – 150-165-betlar.
9. Ur, P. (1996). *A Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press. – 230-245-betlar.
10. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan. – 25-40-betlar.